

Wijziging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1867.

(Eindverslag.)

Afdeling.	Artikel.	O M S C H R I J V I N G.	BEDRAG.
		Ten gevolge van de buitengewone werkzaamheden die er in de werkplaatsen te Delft hebben plaats gehad om met spoed een gedeelte der geweren te doen transformeren, zijn de uitgaven, die op dit artikel moeten plaats hebben, geklommen tot een bedrag van	f 250 925,00
		Op de Staatsbegrooting voor 1867, wet van 30 April 1867 (Staatsblad n°. 39), is voor dit artikel toegestaan	214 925,00
		Zoodat er een tekort bestaat van	f 36 000,00
XV.	44	Overcomplete officieren, twee derde en non-activiteitstractementen:	
		Voor dit artikel is tot ultimo December jl. noodig geweest tot het betalen der non-activiteitstractementen, een bedrag van	f 44 100,00
		Op de Staatsbegrooting voor 1867, wet van 30 April 1867 (Staatsblad n° 39), is voor dit artikel toegestaan f 30 000,00	
		Van art. 51 (Onvoorziene uitgaven), is krachtens Zijner Majesteits besluit van den 15den December 1867 n°. 19, op dit artikel overgeschreven 7 000,00	
			37 000,00
		Er bestaat dus een tekort van	f 7 100,00

[25. 2.]

EINDVERSLAG der Commissie van Rapporteurs voor het bovengenoemd Ontwerp van Wet; uitgebragt in de zitting van den 20sten Maart 1868.

§ 1. Bij de overweging van het wets-ontwerp tot wijziging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting, dienst 1867, wenschte men vrij algemeen eenige nadere opgaven van de Regering te ontvangen omtrent de uitkomst der transformatie van onze geweren, voor zooverre zij thans in Engeland geschiedt. Men had vernomen dat de aflevering van getransformeerde geweren alles behalve geregeld voortgaat en dat het betrekkelijk gering aantal, dat hier te lande is aangekomen, telkens op nieuw onbruikbaar wordt bevonden en te Delft moet worden nagezien en in orde gebragt. Daarom zoude men bepaaldelijk wenschen te vernemen hoe vele geweren thans uit Engeland zijn ontvangen, of de aflevering regelmatig voortgaat volgens de bepalingen van het gesloten contract, en in welken toestand de tot dusverre ontvangen geweren zich bij hunne aankomst bevinden. Daarbij werd de opmerking gemaakt dat deze voordragt het bewijs leverde hoe duur de op onvoldoende wijze in Engeland bewerkte geweren aan de schatkist te staan komen. Immers de dag- en weegelden van den geweerwinkel te Delft worden met eene aanzienlijke som verhoogd, die althans ten deele tot het in orde brengen van die geweren worden aangewend.

De Minister van Oorlog heeft in de zitting der Kamer van 6 December jl., *Bijblad* 1867/68 II, 216, verklaard, dat de firma STEVENS behalve de transformatie van 25 000 geweren die op 1 Januarij 1868 moest afgelopen zijn, nog belast was met eene levering van 5000 te transformeren geweren die op 1 Februarij jl.

zoude afloopen. Men wenschte te vernemen, of deze fabrikant in allen deele aan zijne verplichting heeft voldaan.

Ook vroeg men, hoeverre de aanmaak en aflevering der patronen van deze getransformeerde geweren thans gevorderd zijn, en meer bepaaldelijk of op den 15den Februarij jl. de aflevering van het millioen patroonhulzen, waartoe die fabrikant zich tegen dat tijdstip, blijkens verklaring van den Minister van Oorlog op 6 December jl., *Bijblad* 1867/68, II, 216, verbonden had, is geschied.

§ 2. De verhooging van den post van scheeps- en wagenvrachten kwam aan verscheiden leden zeer aanzienlijk voor. Zij drukten de hoop uit, dat het vervoer van artillerie- en genie-materieel, waarvan de Memorie van Toelichting spreekt, toch steeds op de meest doelmatige en zuinige wijze mogt geschieden.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, op 14 Maart 1868.

Nadat het bovenstaand Verslag aan de Regering was medege-deeld, is daarop, onder dagteekening van den 17den Maart jl., door den Minister van Oorlog ingezonden de navolgende:

MEMORIE VAN BEANTWOORDING

» In het Voorloopig verslag over het wets-ontwerp tot wijziging van Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting, dienst 1867, den 14den dezer door de Commissie van Rapporteurs vastgesteld, wordt in de eerste plaats de wensch uitgedrukt om van de Regering eenige nadere opgaven te ontvangen omtrent de uitkomst der transformatie van onze geweren, voor zooverre zij thans in Engeland geschiedt.

(Eindverslag.)

Gaarne te gemoet komende in het verlangen der Vertegenwoordiging om nadere inlichtingen te ontvangen omtrent deze belangrijke aangelegenheid, meent de Minister, voor zooveel betreft de omstandigheden die aanleiding hebben gegeven tot het doen transformeren in Engeland en de oorzaken, waaraan het toegeschreven moet worden dat de eerste aflevering van vijfduizend geweren niet geheel aan de eischen voldeed, korthedshalve te mogen verwijzen naar de omstandige mededeelingen, dienaangaande door hem in de Zitting der Kamer van 6 December ll. gedaan.

Bij deze gelegenheid werd door den ondergeteekende de overtuiging uitgedrukt dat, ten gevolge der genomen maatregelen, de volgende afleveringen geheel aan de eischen zouden beantwoorden, en het strekt hem thans tot bijzonder genoegen te kunnen mededeelen dat zijne verwachting in dit opzigt geenszins is teleurgesteld, zijnde de geweren, die na de eerste afgeleverde vijfduizend uit Engeland zijn ontvangen geheel onveranderd door de commissie te Delft goedgekeurd en aangenomen.

Wat verder aangaat de verdraging, die in de aflevering der hier bedoelde geweren heeft plaats gevonden, daaromtrent is in de zitting van 6 December ll. door den Minister te kennen gegeven, dat de geheele definitive aflevering tegen het einde van Februarij werd te gemoet gezien, in stede van met 1 Februarij, gelijk bij het contract is bepaald. Dit heeft echter niet plaats gehad, daar van de 30,000 in Engeland te transformeren geweren tot heden niet meer dan 16,642 zijn ontvangen en goedgekeurd. Intusschen gaat nu, na de eerste verdraging en nadat de oorzaken die daartoe aanleiding hadden gegeven, zijn weggevoerd, de aflevering geregeld voort, wordende er geruimen tijd wekelijks minstens 1200 geweren ontvangen, zoodat de geheele oplevering alsnu in de maand Mei zal kunnen afloopen.

Uit het bovenstaande blijkt alzoo dat de geruchten, waarvan in het Voorloopig Verslag sprake is, als zou de aflevering van getransformeerde geweren alles behalve geregeld voortgaan en, wat meer zegt, de hier te lande aangekomene op nieuw onbruikbaar bevonden en te Delft moeten worden nagezien en in orde gebracht, niet met de waarheid overeenstemmen. Waar deze en dergelijke telkens verspreid wordende onjuiste geruchten hun oorsprong vinden, kan de Minister bezwaarlijk nagaan, maar, in aanmerking nemende hoe menigmaal het zich voordoet dat de feiten in een valsch licht worden voorgesteld, meent hij daarop te dezer gelegenheid de aandacht der Kamer te mogen vestigen.

In het Voorloopig Verslag wordt de opmerking gemaakt dat deze voordragt het bewijs levert » hoe duur de op onvoldoende wijze in Engeland bewerkte geweren aan de schatkist te staan komen », aangezien de dag- en weegelden van den geweerwinkel te Delft met eene aanzienlijke som verhoogd worden, » die althans ten deele tot het in orde brengen van die geweren wordt aangewend. »

Het zij den ondergeteekende vergund hieromtrent op te merken dat de herstellingen, welke de aanvankelijk uit Engeland ontvangen geweren nog behoeften, geene uitgaven ten laste van 's Rijks schatkist hebben te weeg gebracht, want die bewerking had plaats in het atelier van den aannemer, door werklieden in zijne dienst en door hem betaald wordende. Art. 4 toch van het met hem aangegaan contract bepaalt dienaangaande :

» door den aannemer zal moeten worden voorzien in het personeel tot het ineen zetten en uit elkander nemen der geweren, het schoonmaken, weder inkisten en opleveren in de magazijnen van Oorlog; als ook in de werklieden tot het doen der daarbij benodigde herstellingen. »

De dag- en weegelden van den geweerwinkel, waarvoor bij dit wets-ontwerp eene verhooging wordt voorgesteld, hebben dan ook geene betrekking op de bovenbedoelde werkzaamheden, maar zijn noodig geweest voor de transformatie van 8000 geweren, waarvoor de gelden aanvankelijk bij art. 21 der begroting waren berekend, doch om de reden in de Memorie van Toelichting, welke het thans behandeld wordend wets-ontwerp vergezelt omschreven, nu op het 20ste artikel der begroting moeten worden geaffecteerd.

Op de vraag of de fabrikant STEVENS, ook met betrekking tot de transformatie van de later aangenomen 5000 geweren, in allen deele aan zijne verplichting heeft voldaan, kan geantwoord worden, dat de aflevering in den loop der vorige maand geheel is volbragt; terwijl de ondergeteekende hier gaarne bijvoegt, dat de genoemde fabrikant in allen deele aan zijne verplichting heeft voldaan, zijnde de eenigzins latere oplevering dezer partij het gevolg van eene met wederzijds goedvinden vooraf verrigte transformatie van een zeker aantal geweren, ten behoeve der Marine.

Overweegt men al de omstandigheden, die zich bij aanbestedingen als die van de transformatie van geweren kunnen voordoen en zich in zekere mate ook werkelijk hebben voorgedaan, dan vertrouwt de Minister, dat niet zal ontkend worden, dat hij eenig recht heeft om met voldoening te wijzen op het feit, dat wij thans na een betrekkelijk kort tijdsverloop in het bezit zijn van 56 891 goed afgewerkte en deugdzaame achterladers, en het zeer gegronde vooruitzicht bestaat, dat dat aantal binnen eenige weken tot 70 000 zal zijn geklommen; terwijl bovendien in den geweerwinkel te Delft nog wekelijks omstreeks 150 stuks getransformeerd worden. De geheele infanterie, met inbegrip van al de met onbepaald verlof afwezige miliciens, is thans met achterlaadgeweren gewapend; zijnde voorts de noodige maatregelen genomen om ook aan de dienstdoende schutterijen zoodanige geweren te verstrekken, ten einde deze daarmede te kunnen oefenen.

Met opzigt tot den aanmaak en de aflevering der patronen voor onze getransformeerde geweren in het algemeen en ter beantwoording tevens der vraag of op den 15den der vorige maand de aflevering is geschied van het millioen door den fabrikant DAW te vervaardigen patroonhulzen, voor welker levering tegen dat tijdstip met den heer ENTHOVEN was gecontracteerd, heeft de Minister de eer het volgende te doen kennen:

Op het laatstbedoelde contract zijn tot heden niet meer dan 54 275 hulzen afgeleverd. Een bij het begin der levering al dadelijk gerezen verschil tusschen den contractant en den heer DAW deed den ondergeteekende toen reeds den min gunstigen afloop van dit contract vreezen, en het was om in zoodanig geval niet door het ontbreken der noodige patronen in ongelegenheid te komen, dat de heer DAW herwaarts ontboden en met hem een tweede contract — ditmaal regtstreeks — werd aangegaan tot verstreking van een millioen patroonhulzen, welk contract met ultimo April aanstaande moet zijn afgelopen. Hierop zijn tot dusverre geleverd en goedgekeurd 102,688 stuks; terwijl wat betreft het contract, met de firma ENTHOVEN en Comp aangegaan tot de levering van vier millioen hulzen, welke in de werkplaatsen dier firma te dezer stede moeten worden vervaardigd, hiervan in stede van 300,000 hulzen, die, volgens de bepaling van het contract, thans reeds hadden moeten zijn opgeleverd, slechts 4125 stuks goedgekeurde hulzen zijn afgeleverd.

Laten alzoo de afleveringen der fabrikanten veel te wenschen over, gelukkig dat de werkplaatsen der artillerie te Delft, waar de vervaardiging van patroonhulzen, volgens het stelsel van DAW, doelmatig is aangevangen en met het beste gevolg wordt voortgezet, uitkomsten hebben opgeleverd die, met het oog op den korten tijd dat men zich aldaar op de vervaardiging der nieuwe patroonhulzen heeft toegelegd, inderdaad gunstig mogen worden genoemd, zijnde tot op dit oogenblik door de bedoelde constructie magazijnen 202,085 DAW-hulzen, die aan de eischen der keuring hebben voldaan, opgeleverd.

Op dit oogenblik is dan ook de geheele infanterie, voor de in gebruik zijnde achterlaadgeweren, van deugdelijke DAW-patronen voorzien en is bovendien in de magazijnen een kleine voorraad aanwezig, die, in weerwil der afgiften tot aanvulling bij den troep, spoedig aanmerkelijk zal toenemen.

Uit een en ander kan alzoo blijken dat de maatregel om zich langs vier verschillende wegen van de nieuw aangenomen patronen tot achterlaadgeweer te voorzien, geenszins een noodelooze voorzorg is geweest en het alleen langs dien weg mogelijk was om te dezer zake de toekomst volkomen gerust te gemoet te kunnen gaan. Tevens zij hier opgemerkt dat de productie der werkplaatsen te Delft kan worden ingekrompen of uitgebreid, al naarmate de drie verschillende contracten naar wensch worden uitgevoerd of men daaromtrent in gebreke blijft. Langs dien weg heeft men het steeds in zijne magt om de kosten van aanschaffing van patronen binnen de grenzen der daartoe aangegeven sommen te bepalen.

De mogelijkheid om de bestaande patroonhulzen zes malen en zelfs meer te bezigen, moet er voorts toe leiden om, wanneer eenmaal een zekere voorraad van hulzen voorhanden is, zich bij den verderen aanmaak of aanschaffing enkel te bepalen tot aanvulling van dien voorraad, in verhouding van de hulzen die van tijd tot tijd verloren zullen gaan of na herhaald gebruik onbekwaam worden, welk aantal, bij de noodige zorg, voorzeker niet buitengewoon groot zal zijn.

2. Wat den in dezen paragraaf geuiten wensch betreft, dat namelijk het vervoer van het artillerie- en geniematerieel op de meest doelmatige en zuinige wijze mogt geschieden, te dien aanzien kan worden verzekerd dat bij de regeling van dat vervoer de belangen der schatkist nimmer uit het oog worden verloren, terwijl wat de kosten van het vervoer betreft, daarvoor een contract met den aannemer der militaire transporten te water be-

Intrekking van art. 92 der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie, enz.

(Koninklijke Boodschap; Ontwerp van Wet; Memorie van Toelichting.)

staat, dat op werkelijk zeer aannemelijke voorwaarden berust. Uit den aard der zaak moet echter het vervoer van zulke groote hoeveelheden materieel als onder anderen in de Limburgsche vestingen voorhanden was, tot aanzienlijke kosten leiden, vooral wanneer, gelijk hier, dat vervoer op vrij groote afstanden moest plaats hebben.

's Gravenhage, den 17den Maart 1868.

De Minister van Oorlog,
VAN DEN BOSCH.

De Commissie van Rapporteurs voor het bovenstaand wetsontwerp heeft, na van deze memorie kennis te hebben genomen, geen nader onderzoek te dezer zake in de afdelingen der Kamer noodig geoordeeld. Tevens heeft zij gemeend, zich van het uitbrengen van een eigen oordeel omtrent de punten, in de gewisselde stukken behandeld, te kunnen onthouden.

Aldus vastgesteld door de Commissie, den 19den Maart 1868.

VERHEIJEN.
HEYDENRYCK.
VAN SYPESTEYN.
DE CASEMBROOT.
STORM VAN 'S GRAVESANDE.

[27. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP *ingekomen in de zitting van den 28sten Februarij 1868.*

MIJNE HEEREN

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot intrekking van artikel 92 der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie, en vervanging van dat artikel door andere bepalingen.

De toelichtende memorie die het vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 28sten Februarij 1868.

WILLEM.

[27. 2.]

ONTWERP VAN WET *tot intrekking van art. 92 der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie en vervanging van dit artikel door andere bepalingen.*

WIJ WILLEM III, ENZ.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is voorgekomen art. 92 der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie in te trekken en door andere bepalingen te vervangen,

EENIG ARTIKEL.

Art. 92 der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie wordt ingetrokken, en vervangen door de volgende bepalingen:

De Hooft Raad neemt in het eerste en hoogste ressort kennis van:

a. alle ambtsmisdrijven begaan door de leden der Staten-Generaal, de hoofden der ministeriele departementen, de Gouverneurs-Generaal of de hooge ambtenaren onder een anderen naam met gelijke magt bekleed in de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen, de leden van den Raad van State en de Commissarissen des Konings in de provincien;

b. de ambtsmisdrijven door de hoofden der ministeriele departementen als verantwoordelijke ministers begaan;

c. alle misdrijven, met uitzondering van die, waartegen geene gevangenisstraf is bedreigd, begaan door:

den president, den vice-president, de raadsheeren, den procureur-generaal, de advokaten-generaal, den griffier en de substituut-griffiers van den Hoogen Raad;

den president, de leden, de ambtenaren van het openbaar ministerie en den griffier van het Hoog Militair Gerechtshof;

de presidenten, raadsheeren, ambtenaren van het openbaar ministerie en griffiers van provinciale gerechtshoven.

In correctionele gedingen, waarvan de Hooge Raad overeenkomstig litt. a en c kennis neemt, doet hij tevens uitspraak over de vordering tot vergoeding van kosten, schaden en interesten volgens de bepalingen van het tweede lid van art. 56 der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie.

Lasten en bevelen enz.

[27. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Volgens art. 177 der Grondwet van 1815, dat bij de herziening van 1840 (art 175) geene verandering onderging, staan de leden van de Staten-Generaal, de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, de leden van den Raad van State en de Commissarissen des Konings in de provincien, voor den Hoogen Raad te regt *wegens alle misdrijven gedurende den tijd hunner functien begaan.*

Bij de Grondwetsherziening van 1848 werd (art. 159) dit *forum privilegiatum* van de volksvertegenwoordigers en de genoemde hooge staatsambtenaren — waaraan nog werden toegevoegd de Gouverneurs-Generaal of de hooge ambtenaren onder een anderen naam met gelijke magt bekleed in de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen — beperkt tot ambtsmisdrijven. Intusschen, nu nog, na verloop van bijna twintig jaren, mist deze belangrijke wijziging der Grondwet alle praktisch gevolg. Bij onderscheidene arresten van den Hoogen Raad toch is aangenomen — men zie laatstelijk arrest van 18 April 1867 (*Weekblad van het Regt* n°. 2897) — dat, ingevolge het derde additionele artikel der Grondwet, art. 92, n°. 1, R. O., van verbindende kracht is gebleven en zal blijven tot dat het door eene andere bepaling der gewone wet zal zijn vervangen. Hiervan was het gevolg, dat, terwijl noch vóór noch na 1841 eenige vervolging wegens ambtsmisdrijf plaats had bij den Hoogen Raad, de laatste jaren daarentegen menig voorbeeld opleverden van regtspraak van dat hooge regterlijke collegie wegens »buiten hun ambt gepleegde, meestal zeer weinig beteekenende misdrijven van hooge staats-beambten». In den wensch, door den voorzitter van den Hoogen Raad bij eene plechtige gelegenheid in eene openbare algemeene vergadering geuit: »dat ten gevolge der gewijzigde Grondwet (de Hooge Raad) eindelijk daarvan zal zijn ontheven en zijne judicature in dit opzigt tot ambtsmisdrijven zal zijn beperkt», wordt door de Regering gedeeld. De eerbied voor de Grondwet eischt, dat de beperking van het *forum privilegiatum* tot ambtsmisdrijven in de gewone wet worde opgenomen. De waardigheid der justitie en van de ambten en bedieningen in art. 159 der Grondwet bedoeld, schijnt dit eveneens te vorderen.

Het doel dezer voordragt — art. 159 der Grondwet tot eene waarheid te maken — kan op geen beter en eenvoudiger wijze worden bereikt, dan door, bij de intrekking van het 1ste nummer van art. 92 R. O., de art. 74 en 75 der wet van 31 Mei 1861 (*Staatsblad* n°. 49) onmiddellijk in werking te doen treden, behoudens, dat de Hooge Raad van de daar vermelde misdrijven zal kennis nemen in het eerste en hoogste ressort.

Terwijl art. 159 der Grondwet eene gebiedende bepaling inhoudt, krachtens welke de leden der Staten-Generaal en de daar genoemde ambtenaren wegens ambtsmisdrijven alleen vervolgd kunnen worden voor den Hoogen Raad, kent art. 160 den gewonen wetgever de bevoegdheid toe om te bepalen, welke andere ambtenaren en leden van hooge collegien wegens gezegde misdrijven mede te regt staan voor den Hoogen Raad. Van deze bevoegdheid is bij het vaststellen der wet van den 31sten Mei 1861 (*Staatsblad* n°. 49) geen gebruik gemaakt, omdat men meende, dat het noch noodzakelijk noch wenschelijk was het *forum privilegiatum* wegens ambtsmisdrijven uit te breiden buiten het gebiedend voorschrift van art. 159 der Grondwet. De tegenwoordige Regering is hetzelfde